

Izlaganje na Katedri hadisa, Tuzla, Džamija „Kralj Abdullah“, 10. mart 2016. godine

Predavač: Mr. Esnaf-ef. Imamović

Bismillahir-rahmanir-rahim

Allah dž.š. je ljude stvorio različitim i dao im je različite sposobnosti i mogućnosti. Neki su jači a neki slabiji, neki su više izdržljivi, a neki manje. Dao im i je i različite ambicije i težnje pa se ljudi razlikuju po energičnosti. Tako je Allah dž.š. dao razne vidove i načine činjenja dobrih djela poput namaza, posta, sadake, učenja Kur'ana, zikra i dr., da bi ljudi koji imaju različite sklonosti mogli da se posebno ističu u nekim od tih ibadeta prema kojima imaju afiniteta. Tako se neki ljudi ističu u namazu, postu, udjeljivanju sadake, dok se neki ističu u pomaganju drugima, a drugi u sticanju šerijatskog znanja. Naravno svi vjernici moraju da ispunjavaju stroge obaveze namaza, posta, zekata i hadža, te da imaju osnovno znanje o tome, kao i načinu njihovog obavljanja. Da bi se te obaveze mogle adekvatno izvršavati Allah dž.š., je ljudim dao intelektualne i fizičke sposobnosti, a onome kome nije, on je oslobođen u onoj mjeri koliko mu je oduzeto od tih sposobnosti. Znači, pored obaveznih ibadeta, ljudi treba da čine što više i dobrovoljnih ibadeta prema kojima imaju sklonosti. Neki pobožnjak je pisao imamu Maliku da se osamostali i posveti ibadetu, pa mu je on odgovorio: „Allah dž.š. je podijelio djela isto onako kako je podijelio nafaku, nekome je možda dao posebnog udjela u namazu, a nije mu to dao u postu, nekome je dao udjela da udjeljuje sadaku, a nije mu dao u postu, drugima je pak dao udjela u džihadu, a nije mu dao u u namazu. Širenje šerijatskog-korisnog znanja i podučavanje drugih je od najboljih dobrih djela, a ja sam zadovoljan sa ovim što mi je Allah podario od znanja i u tome mi dao uspjeha, i ne mislim da je ovo u čemu sam ja manje vrijedno od onoga u čemu si ti, a nadam se da smo obojica na dobru, i svako od nas treba da bude zadovoljan onim što mu je dodijeljeno, vesselamu alejkum.“^[1] Imam Malik rahimehullah, nam je svojom izrekom skrenuo pažnju na nekoliko stvari. Jedna od njih jest ono što smo već naveli a to je da naklonosti nisu iste. Drugo je da čovjek koji osjeća težnju i uvećanu ljubav prema činjenju nekih djela treba to iskoristiti i pored obaveznih djela, treba to djelo što više činiti. Treće jeste da treba biti zadovoljan sa onim što nam je Allah dželle šebuhamu dodijelio od djela, baš kao s nafakom, kako na nafaku treba uzvratiti šukrom-zahvalom Allahu dželle šebuhamu tako i na ovom daru trebamo uzvratiti šukrom-zahvalom tako što ćemo to djelo što više činiti. Peto jeste da druge ne treba sputavati sa djela koja im je Allah dž.š. dodijelio i savjetovati ih da čine isto djelo ka i mi, već trebamo ih uvažavati i ono što oni čine od dobrih djela, jer je u hadisu je došlo: „Svakome je olakšano ono za šta je stvoren,“ i da je Allah htio dao bi nam iste naklonosti. Upravo je to jedna od mudrosti u svemu tome, a to je kada bi svi bili skloni namazu ili postu, ili traženju znanja ne bi bilo onih koji bi pomagali ljudima i udjeljivali sadaku.

Ovo ima i drugu mudrost, a to je da čovjek kada se umori i kada mu dosadi neko djelo u smislu da mu za njega oslabi volja i energičnost, može činiti neko drugo dobro djelo, da bi zadržao volju i energičnost i da bi imao kontinuitet u činjenju dobrih djela.

Shodno tome Allah je na Džennetu stvorio osam vrata, a Poslanik a.s. je rekao: „Ko god udijeli par od nečega na Allahovom putu, biće pozvan sa džennetskih vrata riječima: ‘Robe ovo je dobro, pa ko bude od onih koji su obavljali namaz biće pozvan sa vrata namaza, ako se bude borio na Allahovom putu biće pozvan sa vrata džihada, a sa vrata sadake oni koji su davali sadaku, a s vrata posta oni koji su postili, a ta vrata se zovu Rejjan.“ Ebu Bekr upita: „Da li postoji neko ko će biti pozvan sa svih vrata?“ da odgovori i nadam se da si ti jedan od njih.“

A u predaji je došlo da je Allahov Poslanik pitao: „Ko od vas danas posti? „ „Ja“-reče Ebu Bekr. „Ko je od vas danas ispratio dženzazu?“ „Ja“-reče Ebu-Bekr. Ko je od vas danas nahranio siromašnog?“ „Ja“-reče Ebu-Bekr. „Ko je od vas danas obišao bolesnika?“ „Ja“-reče Ebu Bekr. „Niko ih neće učiniti sve zajedno a da neće ući u Džennet.“

Zatim vrata **zvana roditelj**: Ebu Derda' r.a. prenosi da je čuo Allahovog Poslanika sallallahu alejhi ve sellem da kaže: „Roditelj su srednja kapija Dženneta^[2], pa na tebi je hoćeš li je izgubiti ili sačuvati.“

Zatim desna vrata za **mutevekilune**:-oni koji će ući bez polaganja računa.

Zatim vrata la havle ve la kuvvete ila billah, u hadisu je došlo: „Hoćeš da te uputim na jedna od džennetskih vrata?“ Hoću rekao je Kajs b. Sa'd b. Ubada. On mu reče: „la havle ve la kuvvete ila billah.“ Ovo može upućivati na način da se zaradi ulazak u Džennet i nije nužno da su to vrata, kako su to konstatovali neki komentatori hadisa, vodeći se time da ima osam vrata i da je hadž jedan od temelja islama i da za njega moraju postojati vrata na Džennetu.

Svi putevi i svi vidovi činjenja dobra vraćaju se na tjelesni trud ili ulaganje imetka ili na oboje, tako imamo tjelesne, materijalne i kmbinovane ibadete kao što je hadž.

Ajeti koje je naveo imam Nevevi rahimehullah u ovom poglavlju:

: „A za dobro koje učinite Allah sigurno zna.“ „A za dobro koje učinite Allah zna.“ „onaj ko bude uradio koliko trun dobra - vidjeće ga.“ : „Onaj koji čini dobro - sebi ga čini.“ Ajeti su općenitog karaktera i ukazuju na to da su dobra djela raznolika i da dobro nije ograničeno samo na jednu vrstu. U njima je i podsticaj da se ona čine, jer kada znamo da Allah zna za ono što činimo, da ćemo to naći kada nam je najpotrebnije, i da to neće propasti kako se to znati desiti sa ovodunjalučkim djelima, makar bilo i malo, to nam daje

želju i snagu da činimo dobra djela. Kad znamo da ćemo naplatiti svaku sekundu koju odradimo onda se trudimo da je iskoristimo. Dodatno tome zadnji ajet nam otkriva jednu stvarnost, da djela koja činimo, na kraju krajeva, činimo za svoje dobro, jer ona će nam biti sebeb da se spasimo od džehenemske vatre, a ta djela niti uvećavaju niti umanjuju Allahovu moć i Njemu nisu potrebna. To treba da nam da podstreka da ih još više činimo, jer kada je čovjek svjestan da od nečega ima korist, u prirodi čovjeka je da se trudi da je ostvari. Dobro djelo je ono koje se učini isključivo u ime i radi Allaha dž.š., uz to da je u šerijatu okarakterisano kao takvo, kako su to konstatovali islamski učenjaci.

Imam Nevevi rahimehullah je u ovom poglavlju naveo veliki broj hadisa, mi ćemo spomenuti samo neke.

1. Ebu Zer r.a. pripovijeda da je rekao: „Allahov Poslaniče! Koje je djelo najvrijednije?“ On mi reče: „Vjerovanje u Allaha i borba na Njegovom putu.“ Zatim sam mu rekao: „Kojeg je roba najvrijednije osloboditi?“ On mi reče: „Onog koji je najcjenjeniji kod vlasnika i najskuplji.“ Onda sam mu rekao: „Ako ne budem u mogućnosti da to uradim?“ On mi reče: „Pomozi nekome u nečemu što radi, ili uradi nekome ko je nešto započeo a nije u stanju da to završi ili je nevješ u radu.“ „Ako ne mogu ni to učiniti?“- rekao sam. On mi reče: „Da poštediš ljude od svoga zla, to ti je sadaka koju ćeš podijeliti za sebe.“^[3]

Na prvom mjestu po vrijednosti je vjerovanje u Allaha dž.š. jer je ono osnova za ispravnost svih ostalih djela. Ako ispravno vjerujemo u Allaha dž.š. i činimo djela isključivo radi Njega tek tada ćemo od tih djela imati koristi, i tu se ogleda vrijednost imana-vjerovanja. Allah dž.š. kaže: „**A oni koji budu vjerovali i dobra djela činili - oni će stanovnici Dženneta biti i u njemu će vječno boraviti.**“^[4] Mnogo je ajeta sa ovakvim sadržajem. Zatim je spomenuta borba na Allahovom putu, jer je ona propisana radi očuvanja vjere. Svejedno je koja je vrsta borbe u pitanju, bilo borba sa samim sobom, jer se borimo da očuvamo vjeru, ili protiv šejtana, jer se i protiv njega borimo da spasimo i zaštitimo svoje vjerovanje, ili se radilo o borbi protiv ljudskog neprijatelja jer je borba protiv njega prvenstveno propisana radi očuvanja vjere.

Ebu Zerr r.a. je vjerovatno pitao dalje jer on od onih koji su bili vjernici i koji su se borili, da bi činio druga dobra djela. Velika je mogućnost da je imao robove pa je pitao o oslobađanju robova i za oslobađanje kojeg je najveća nagrada. Tako rade pravi vjernici trude se da urade djelo koje je najvrednije. Postoje i oni koji nisu u mogućnosti da oslobode roba, zato je pitao za druge načine činjenja dobra. Tako smo saznali da je pomaganje drugih kada nešto rade ili ne mogu da dovrše započeto dobro djelo. Time se ostvaruje međusobna ljubav i sloga. Ako, pak nismo ni to u mogućnosti, onda se trebamo truditi da drugima ne nanosimo nikakvo zlo, bilo jezikom ili na neki drugi način računat će nam se kao sadaka. Ovo je velika blagodan koju trebamo iskoristiti.

1. Ebu Zer r.a. prenosi da je Allahov Poslanik a.s. rekao: „Svaki dan čovjek osvane dužan dati sadaku na svaki od svojih zglobova, svaki tesbih-subhanallah je sadaka, svako elhamdu lillahi je sadaka, svako la ilahe illallah je sadaka, svako Allahu ekber je sadaka, i naređivanje dobra je sadaka, i sprečavanje i odvrćanje od zla je sadaka. Sve to zamjenjuju dva rekata duha namaza.“^[5]
2. Ebu Zer radijallahu anhu prenosi da su neki ljudi rekli: „Allahov poslaniče! bogati pokupiše sve nagrade; klanjaju kao i mi, poste kao i mi, i pored toga udjeljuju sadaku od viška svoje imovine!“ On im reče: „Zar Allah dž.š. i vama nije omogućio da udjeljujete sadaku? Zaista je svaki tesbih-subhanallah je sadaka, svako elhamdu lillahi je sadaka, svako la ilahe illallah je sadaka, svako Allahu ekber je sadaka, i naređivanje dobra je sadaka, i sprečavanje i odvrćanje od zla je sadaka, pa čak i za bračni odnos sa suprugom imate sadaku.“ Oni rekoše: „Allahov Poslaniče! zar i za zadovaljavanje strasti imamo sadaku-nagradu?“ On im reče: „Šta mislite kada bi je zadovoljio na nedozvoljen način da li bio griješan i zaslužio kaznu? Tako isto ima nagradu kada je zadovolji na halal način.“^[6]
3. Ebu Hurejre r.a. prenosi da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Svakog dana čovjek je dužan podijeliti sadaku za svaki zglob na svome tijelu; da pravedno presudiš između dvojice je sadaka, da pomogneš čovjeku da uzjaše na svoju jahalicu je sadaka, da mu pomogneš da na nju natovari stvari je sadaka, lijepa riječ je sadaka, svaki korak prema džamiji radi namaza ti je sadaka, i uklanjanje s puta onoga što smeta ljudima je sadaka.“

U drugoj verziji ovog predanja koje prenosi Aiša r.a. stoji da je Allahov Poslanik rekao: „Čovjek je stvoren sa 360 zglobova, pa ko kaže Allahu ekber, el-hamdu lillahi, la ilahe illallah, subhanallah, estagfirullah, ili ukloni s puta kamen koji smeta ljudima, ili trn ili kost s puta kojim ljudi prolaze, ili naredi dobro i odvрати od zla 360 puta, omrknut će ispušten od džehennemske vatre.“^[7]

Čovjek je dužan davati sadaku da bi se iskupio od džehennemske vatre, kako je došlo u jednoj od sljedećih predaja. Allah dž.š. je milostiv pa je propisao mnogo lakih načina da to učinimo. Svako subhanallah, ili el-hamdu lillahi, ili la ilahe illallah, ili Allahu ekber, ili naređivanje dobra, ili zabranjivanje i sprečavanje zla je okarakterisano kao sadaka kojom to postizemo. Ovo je veoma lahko jer nije ni vremenski ni prostorno ograničeno. Ako nam je to opterećenje, onda možemo da obavimo dva rekata duha-namaza ona će nam to sve nadomjestiti. Ovaj namaz se klanja nakon izlaska Sunca pa do pred podne. U sljedećem hadisu br. 3 slabije imućni ashabi su došli da se žale kako više imućni pokupiše sevape na više načina. Time su iskazali svoju želju da čine dobra djela i da im je do toga stalo, što i nama treba biti primjer. Nisu oni bili zavidni, nego su samo željeli da i oni zarade sevape. Allahov poslanik sallallahu alejhi ve sellem ih je uputio na nekoliko stvari za koje imućniji imaju manje vremena od njih, jer su zauzeti sticanjem imetka. Pored nabrojanog

spomenuto je da se čak i zadovoljavanje strasti na halal način sa suprugom računa sadakom, isto kao što se za to na nedozvoljen način ima grijeh. Ovo je upravo zbog iskazivanja poslušnosti i pokornosti Allahu, jer je prvo Allah dž.š. dozvolio i propisao, a drugi način je strogo zabranio. Tako radeći ono što nam je On propisao iskazujemo poslušnost i time stičemo nagradu. U hadisu br. 4 naglašeno je pravedno postupanje među ljudima da se i to računa kao sadaka. Zatim pomaganje drugima, naveden je primjer. Pomognemo drugom da uzjaše na jahalicu ili mu dodaš stvari računa ti se sadakom. Kažemo ljudima lijepe riječi računa nam se sadakom. Odlazak u džamiju svaki korak računa nam se sadakom. Sklonimo s puta ono što smeta ljudima računa nam se sadakom, bio to kamen, trnje, kost ili nešto drugo. Ovo nam ukazuje da su putevi činjenja dobra mnogobrojni i da se na razne načine možemo iskupiti od Vatre. Iz hadisa se da zaključiti da islam vodi računa o čistoći javnih mjesta, i za uklanjanje onoga što se nađe na putu propisana je nagrada.

1. Ebu Hurejre radijallahu anhu prenosi da je Allahov Poslanik rekao: „Iman ima sedamdeset ili šezdeset i nekoliko ogranaka, najbolji i najvrjedniji je La ilahe illallah, a najmanji je uklanjanje s puta nečega što smeta, a i stid je ogranak imana.“^[8]

U ovom hadisu je naglašena vrijednost imana, jer izgovorom la ilahe illallah mi iskazujemo svoje vjerovanje u Allaha dž.š. kao jedinog Boga, a o tome je već bilo govora kod prvog hadisa. Ponovo se potencira uklanjanje s puta onoga što smeta ljudima jer time ljudima olakšavamo prolazak i hodanje putom. Znači bilo šta što smeta ljudima, u hadisu nije ništa izuzeto. Zatim je spomenut stid kao ogranak imana i da za njega imamo nagradu. Ovdje se misli na stid od Allaha dž.š. a ne na stid od ljudi. To znači da nas je stid Allaha dž.š. da prekršimo ono što je on zabranio i da nas je stid da ne izvršimo ono što je On naredio. Za takav stid imamo nagradu.

1. Ebu Hurejre r.a. prenosi da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Ko god ode u mesdžid, ujutru ili naveče, Allah mu za svaki odlazak pripremi doček u Džennetu.“^[9]
2. Ebu Hurejre r.a. prenosi da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Hoćete li da vas uputim na ono čime će vam Allah brisati grijeha i uvećavati vaš stupanj?“ „Svakako, Allahov Poslaniče,“ odgovorili su prisutni. On im reče: „Upotpunjavanje abdesta u teškim okolnostima i mnogo napravljenih koraka do mesdžida, i isčekivanje namaza poslije namaza vam je kao bdijenje na granicama-ribat.“^[10]

U prethodna dva hadisa je naglašena vrijednost odlaska u mesdžid. U prvom nije spomenuta aktivnost pa se odnosi na sve vrste ibadeta koji se obavljaju poput namaza ili izučavanja šerijatskog znanja. vrijednost odlaska u mesdžid je tolika da Allah dželle

še'nuhu takvom robu pripremi doček u Džennetu. Kada zamislimo da nam apsolutni i jedini pravi Vladar, pripremi doček u najboljem mjestu sa svim počastima za gosta, treba da nam da podstreka da što više odlazimo u mesdžide i džamije.

U drugom je spomenuta vrsta aktivnosti i priprema za nju u teškim uvjetima. Kada je hladno i hladna voda a nemamo načina da je zagrijemo, upotpunjavajući uzimanje abdesta kako je propisano zaslužujemo kod Allaha dž.š. da nam podiže naše stepene i oprašta nam grijeh. Zatim našim odlaskom u mesdžid radi namaza, za svaki korak Allah dželle še'nuhu nam uvećava naše stepene i oprašta grijeh. Tu je i isčekivanje namaza nakon obavljenog namaza i boravak u mesdžidu za koje imamo istu nagradu. Sve to upoređeno je sa bdijenjem na granicama i čuvanjem muslimana od neprijatelja, tj. sa borbom na Allahovom putu. Isto kako je to borba na Allahovom putu i uzimanje abdesta u teškim okolnostima, odlazak na namaz u mesdžid i isčekivanje namaza je borba na Allahovom putu. Čovjek koji to kontinuirano čini dokazuje da je jakog imana i da voli namaz.

1. Ebu Hurejre r.a. prenosi da je Allahov poslanik sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Kada musliman ili mu'min uzima abdest, pa opere svoje lice, sa njega spadnu svi grijesi njegovih očiju, zajedno sa vodom, ili s poslednjom kapi vode, a kada opere svoje ruke, s njih spadnu svi grijesi koje je njima počinio, zajedno sa vodom, ili s poslednjom kapi vode, a kada opere svoje noge s njih spadnu svi grijesi koje počinio hodajući na njima, zajedno sa vodom, ili s poslednjom kapi vode, tako da ostane čist od grijeha.“^[11]

U hadisu jo spomenuta nagrada za uzimanje abdesta a to je oprost manjih grijeha koje počinimo svojim čulima ili organima-rukama i nogama. Toga trebamo biti svjesni kada uzimamo abdest i treba da nam da podstreka da uzimamo abdest i da na taj način zaradimo sevape i spasimo se Vatre.

1. Ebu Hurejre r. prenosi da j.e Allahov poslanik sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Ko god propisno i lijepo uzme sbdest, zatim ode na džuma namaz i šuteći sasluša hutbu biće mu oprošteni imeđu te i predhodne džume i plus tri dana, a ako bez potrebe pomjeri kamenčić poništi je nagradu.“^[12]

Vrijednost odlaska na džumu je oprost manjih grijeha između nje i prethodne džume i još bonus tri dana. Uvjet za to je propisno uzimanje abdesta i pomno slušanje hutbe. Ako na bilo koji način prstane slušati hutbu pa makar to bilo bespotrebno pomjeranje kamenčića, poništava ovu nagradu. Zato kada odemo na džumu ne trebamo sebi dozvoliti da izgubimo spomenutu nagradu.

1. Ebu Hurejre r.a. prenosi da je Allahov poslanik sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Uistinu sam vidio jednog čovjeka kako se šetka po Džennetu zbog jednog drveta koje je posjekao i uklonio s puta, jer je smetalo muslimanima.“^[13]

Najbolji ljudi su oni od kojih drugi imaju koristi. Uklanjanje onoga što smeta ljudima ukazuje da se brinemo o drugima i da ne mislimo samo o sebi. Znači imamo osjećaj da koristimo zajednici. Ovo je samo jedan primjer na koji način možemo biti od koristi ljudima.

1. Ebu Zerr r.a. prenosi da mu je Allahov poslanik sallallahju alejhi ve sellem rekao: „Nipošto ne potcjenjuj nijedno dobro djelo, pa makar da sretnoš svoga brata muslimana vedra lica.“^[14]

U hadisu nam je data preporuka da ne potcjenjujemo dobra djela, makar ona u našim očima bila mala i beznačajna. Možda nam baš to djelo bude sebeb da uđemo u Džennet. Ne treba se uzoholiti i misliti da smo učinili dovoljno dobrih djela i da nam nisu potrebna. Znači ne trebamo prupoštati priliku da učinimo bilo koje dobro djelo. U hadisu je spomenuto da sretnemo svoga brata muslimana vedra lica. To ne bi trebalo da nam bude teško. Ako mu nećemo ništa dati i pokloniti bar mu možemo pokloniti osmijeh na licu i to nas ništa ne košta. Kada nekome nešto damo, pa ako je siromašan on se obraduje sadaki, a ako je imućan on se obraduje poklonu, takav je slučaj kada ga sretnemo vedra lica on se obraduje. Time zaslužujemo nagradu kod Allaha dželle še'nuhu.

1. Džabir r.a. prenosi da je Allahov poslanik sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Nijedan musliman ne zasadi sadnicu, a da mu se sve što se sa nje pojede ne računa sadakom, i sve što se ukrade sa nje računa mu se sadakom, i za sve što se sa nje odlomi ima sadaku.“^[15]

Ovo je još jedan u nizu načina da zaradimo sevape. Vrlo jednostavno, zasadimo sadnicu i imamo nagradu za bilo šta što se sa nje pojede, bilo našom dozvolom bilo da se ukrade, pojeo to insan ili životinja. Čak i ako se nešto odlomi imamo nagradu. To je velika Allahova blagodan koju trebamo iskoristiti.

1. Adi b. Hatim r.a. prenosi da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Zaštitite se od vatre makar udjeljivanjem pola hurme.“^[16]

Ovaj hadis se poklapa sa hadisom da ne potcjenjujemo činjenja dobra, i da se na taj način zaštitimo od vatre. Ako nemamo nešto vrijedno imamo bar pola hurme, odnosno nekog ploda od druge voćke ili nečeg drugog što možemo udijeliti i na taj način se zaštititi od Vatre.

1. Ebu Musa El-Eš'ari radijallahu anhu prenosi da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem rekao: „Kada se Božiji rob musliman razboli ili ode na put, njemu se nastavi pisati nagrada za sve što je radio kad je bio zdrav i kod kuće.“^[17]

Allahove blagodati su neizmjerne. Jedna od njih je, da je svojim vrijednim robovima produžio pisanje sevapa za dobra djela koja su činili dok su bili zdravi i bili kod kuće, ako se razbole ili otputuju. Tu nam je poruka da činimo dobra djela dok smo zdravi i u mogućnosti jer kada ih, iz opravdanih razloga, ne budemo bili u mogućnosti činiti, Allah dželle šehnuhu je, iz svoje milosti dao da nam i dalje teku sevapi za djela koja smo činili. Ako ih nismo činili dok smo bili u mogućnosti samo se možemo kajati, ali to nam neće biti od pomći.

1. Suraka b. Džušum r.a. kaže da je pitao Allahovog Poslanika sallallahu alejhi ve sellem o izgubljenoj devi, koja dođe na korito koje je napravio za svoje deve, ako je napoji da li za to ima nagradu, pa mu je on rekao: „Da, za svako se živo biće ima nagrada.“

Znači ako napojimo životinju ili je nahranimo ili joj na neki način pomognemo imamo i za to nagradu.

Na osnovu prethodnog možemo zaključiti da su putevi dobra mnogobrojni i da ih trebamo slijediti da bi se zaštitili od vatre. Dobro možemo činiti našom pokornošću Allahu dž.š., pomaganjem drugim ljudima, pomaganjem životinjama, a u stvari na kraju time pomažemo sami sebi.

---

^[1] Ibn Abdil-Berr, Temhid, 7/185.

^[2] Roditelju su sebeb ulaska na ta vrata.

^[3] Buharija i Muslim.

^[4] Bekara: 81.

^[5] Muslim.

^[6] Muslim.

^[7] Muslim.

^[8] Buharija i Muslim.

[\[9\]](#) Buharija i Muslim.

[\[10\]](#) Muslim.

[\[11\]](#) Muslim.

[\[12\]](#) Muslim.

[\[13\]](#) Muslim.

[\[14\]](#) Muslim.

[\[15\]](#) Muslim.

[\[16\]](#) Buharija i Muslim.

[\[17\]](#) Muslim.